

s154. löggjafarþing 2023–2024.
Þingskjal x — x. mál.
Stjórnarfrumvarp.

Frumvarp til laga

um breytingar á lögum um aðgerðir gegn peningabætti
og fjármögnun hryðjuverka og lögum um alþjóðlegar þvingunaraðgerðir og frystingu
fjármuna
(áhættumat o.fl.).

Frá dómsmálaráðherra.

I. KAFLI

Breyting á lögum um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka, nr.
140/2018

1. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 3. gr. laganna:

- Í stað orðanna „laga um kauphallir“ í 1. tölul. a-liðar 13. tölul. kemur: laga um markaði fyrir fjármálagerninga.
- Eftirfarandi skilgreining bætist við greinina: *Fjármögnun geryðingarvopna*: Öflun fjár, hvort sem er beint eða óbeint, í þeim tilgangi eða með vitneskju um að nota eigi það í heild eða að hluta til þróunar, framleiðslu, öflunar, söfnunar, notkunar, útvegunar, eignarhalds, flutnings, miðlunar, viðskipta með eða vörslu á geryðingarvopnum í andstöðu við alþjóðlegar þvingunaraðgerðir, sbr. lög um framkvæmd alþjóðlegra þvingunaraðgerða og frystingu fjármuna.

2. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 4. gr. laganna:

1. mgr. orðast svo:
Ríkislögreglustjóri skal annast áhættumat stjórnvalda á peningabætti og fjármögnun hryðjuverka. Skýrsla um áhættumat, þar sem gerð er grein fyrir niðurstöðum greiningar og mats á áhættu, ásamt leiðum til að draga úr greindri áhættu, skal gefin út á fjögurra ára fresti eða oftari ef tilefni er til. Í því skyni að draga úr greindri áhættu skal ríkislögreglustjóri taka afstöðu til uppfærslu áhættumats eigi sjaldnar en á tveggja ára fresti. Á sama hátt skal ríkislögreglustjóri annast áhættumat á fjármögnun geryðingarvopna, þ.m.t. um mat á áhættu, ásamt leiðum til að draga úr greindri áhættu, möguleg brot, aðgerðarleysi eða sniðgöngu við skuldbindingar um alþjóðlegar þvingunaraðgerðir samkvæmt lögum um alþjóðlegar þvingunaraðgerðir og frystingu fjármuna.
- Eftirfarandi breytingar verða á 3. mgr.:
  - Í stað orðanna „við gerð áhættumatsins“ í 1. másl. kemur: Við gerð áhættumats skv. 1. mgr.

2. Við bætist nýr málsliður, svohljóðandi: Stjórnvöldum er skylt að veita ríkislögreglustjóra upplýsingar sem hann telur nauðsynlegar við gerð áhættumats skv. 1. mgr.
- c. Í stað orðanna „peningaþvætti eða fjármögnun hryðjuverka“ í a-, b- og d-lið 4. mgr. kemur: peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka samkvæmt lögum þessum og fjármögnun geryðingarvopna samkvæmt lögum nr. 68/2023.
- d. Í stað orðsins „áhættumatinu“ í 5. mgr. kemur: áhættumati skv. 1. mgr.
- e. Fyrirsögn greinarinnar orðast svo: *Áhættumat stjórnvalda*.

3. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 5. gr. laganna:

- a. Í stað orðanna „peningaþvætti eða fjármögnun hryðjuverka“ í 1. másl. 2. mgr. kemur: peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka samkvæmt lögum þessum og fjármögnun geryðingarvopna samkvæmt lögum nr. 68/2023.
- b. Í stað orðanna „áhættumat skv. 4. gr. til hliðsjónar“ í 3. mgr. kemur: til hliðsjónar niðurstöður áhættumats skv. 4. gr.
- c. Í stað 1. másl. 6. mgr. koma tveir nýir málsliðir, svohljóðandi: Áhættumat skv. 1. mgr. skal uppfært eftir því sem tilefni er til, svo sem við uppfærslu áhættumats skv. 4. gr. eða ef fyrir liggja upplýsingar um breytingar á þekktri áhættu og áhættuþáttum. Tilkynningarskyldir aðilar skulu taka skriflega og rökstudda afstöðu til þess hvort tilefni sé til uppfærslu áhættumats skv. 1. mgr., eigi sjaldnar en á tveggja ára fresti.
- d. Á eftir orðunum „peningaþvættis eða fjármögnunar hryðjuverka“ í 1. másl. 12. mgr. kemur: auk áhættu vegna fjármögnunar geryðingarvopna samkvæmt lögum um alþjóðlegar þvingunaraðgerðir og frystingu fjármuna.

4. gr.

5. gr. a laganna orðast svo, ásamt fyrirsögn:

Stefna, stýringar og verkferlar.

Ráðstafanir tilkynningarskyldra aðila samkvæmt þessu ákvæði skulu vera í samræmi við stærð, eðli, umfang og margbreytileika í starfsemi þeirra.

Tilkynningarskyldir aðilar skulu hafa skjalfesta stefnu, stýringar og verkferla til að draga úr og stýra áhættu sem stafar af peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka auk áhættu er tengist fjármögnun geryðingarvopna, sbr. ákvæði laga um framkvæmd alþjóðlegra þvingunaraðgerða og frystingu fjármuna. Stefna, stýringar og verkferlar um þessa þætti skulu byggja á áhættumati stjórnvalda og eigin áhættumati tilkynningarskyldra aðila.

Stefna, stýringar og verkferlar skv. 2. mgr. skulu að lágmarki fela í sér:

- a. umfjöllun um þróun og uppfærslu stefnu, stýringa og verkferla, þ.m.t. aðferðir við áhættustýringu, áreiðanleikakönnun, tilkynningar um grunsamleg viðskipti, varðveislu gagna, innra eftirlit, tilnefningu ábyrgðarmanns og eftir atvikum regluvarðar, könnun á hæfi starfsmanna, og
- b. kröfu um að sjálfstæð endurskoðunardeild eða sjálfstæður úttektaraðili framkvæmi úttekt á og prófi þá þætti sem um getur í a-lið, þegar við á með hliðsjón af stærð og eðli starfsemi tilkynningarskylds aðila.

Stefna tilkynningarskylds aðila skal samþykkt af stjórn og stýringar og verkferlar skulu samþykkt af yfirstjórn. Yfirstjórn skal hafa eftirlit með framkvæmd stefnu, stýringa og verkferla og gefa fyrirmæli um auknar ráðstafanir þar sem við á.

5. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 21. gr. laganna:

a. Inngangsmálsliður 1. mgr. orðast svo:

Ábyrgðarmaður eða eftir atvikum regluvörður skv. 34. gr. laganna skal tímanlega.

b. 3. mgr. orðast svo:

Tryggt skal að tilkynningar skv. 1. mgr. séu sendar á skrifstofu fjármálagreininga lögreglu þess ríkis þar sem tilkynningarskyldur aðili er með staðfestu.

6. gr.

Í stað orðanna „kauphöllum samkvæmt lögum um kauphallir“ í 2. mgr. 23. gr. laganna kemur: rekstraraðila markaðar samkvæmt lögum um markaði fyrir fjármálagreininga.

7. gr.

34. gr. laganna orðast svo, ásamt fyrisögn:

*Umgjörð aðgerða gegn peningþvætti og fjármögnun hryðjuverka
í starfsemi tilkynningarskyldra aðila.*

Tilkynningarskyldir aðilar bera ábyrgð á því að framfylgt sé ákvæðum laga þessara, laga um framkvæmd alþjóðlegra þvingunaraðgerða og frystingu fjármuna, svo og reglugerða og reglna sem þeim tengjast og skulu haga umgjörð aðgerða sinna í samræmi við ákvæði þetta.

Tilkynningarskyldir aðilar skulu hafa sérstakan ábyrgðarmann, tilnefndan úr hópi stjórnenda af stjórn eða yfirstjórn, til að hafa yfirumsjón með hlutverki tilkynningarskyldra aðila skv. 1. mgr. Ábyrgðarmaður skal annast innleiðingu stefnu, stýringa og verkferla í starfsemi tilkynningarskylda aðilans og afla upplýsinga um veikleika í þeim aðgerðum sem stjórn eða yfirstjórn skal upplýst reglubundið um. Ef tilkynningarskyldur aðili er hluti af samstæðu skal ábyrgðarmaður starfa þvert á samstæðuna.

Með hliðsjón af eðli og umfangi starfseminnar, skulu tilkynningarskyldir aðilar jafnframt hafa regluvörð, tilnefndan af stjórn eða yfirstjórn, sem skal hafa umsjón með daglegri stjórn aðgerða gegn peningþvætti og fjármögnun hryðjuverka samkvæmt stefnu tilkynningarskylda aðilans.

Tilkynningarskyldir aðilar skulu sjá til þess að þeir sem gegna hlutverkum ábyrgðarmanns og regluvarðar njóti sjálfstæðis í störfum sínum og geti viðhaft hvers konar ráðstafanir sem nauðsynlegar eru til að tryggja skilvirka fylgni við stefnu, stýringar og verkferla auk úrræða, þ.m.t. starfsmenn og tæknilegan búnað, í samræmi við stærð, eðli og áhættu í starfsemi tilkynningarskylda aðilans. Þá skulu þeir hafa skilyrðislausan aðgang að áreiðanleikakönnun viðskiptamanna, upplýsingum um viðskipti eða beiðnum um viðskipti ásamt öllum þeim gögnum sem geta skipt máli vegna tilkynninga.

Skrifstofu fjármálagreininga lögreglu og viðeigandi eftirlitsaðilum samkvæmt lögum þessum skal tilkynnt um tilnefningu ábyrgðarmanns og regluvarðar skv. 2. mgr.

8. gr.

Í stað orðanna „og aðila skv. 3. mgr. 38. gr. veiti hann ekki umbeðnar upplýsingar“ í 1. málsl. 1. mgr. 45. gr. kemur: aðila skv. 2. mgr. 20. gr. og 3. mgr. 38. gr. veiti hann ekki umbeðnar upplýsingar til skrifstofu fjármálagreininga lögreglu og eftirlitsaðila.

9. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 1. mgr. 46. gr. laganna:

- a. Við bætist nýr töluliður, 2. tölul., svohljóðandi: 5. gr. a um stefnu, stýringar og verkferla.
- b. 20. tölul. orðast svo: 2. mgr. 34. gr. um skyldu til tilnefningar ábyrgðarmanns og regluvarðar og um skyldur þeirra skv. 3. og 4. mgr. 34. gr.
- c. 23. tölul. orðast svo: 2. mgr. 20. gr. og 3. mgr. 38. gr. með því að veita rangar eða villandi upplýsingar.
- d. 24. tölul. orðast svo: 3. mgr. 20. gr. og 4. mgr. 38. gr. með því að veita þriðja aðila upplýsingar um beiðni skv. 2. mgr. 20. gr. og 3. mgr. 38. gr.

II. KAFLI

Breyting á lögum um alþjóðlegar þvingunaraðgerðir og frystingu fjármuna, nr. 68/2023

10. gr.

- a. Eftirfarandi breytingar verða á 3. gr. laganna:

1. Í stað orðanna „Útbreiðsla og fjármögnun geryðingarvopna“ í 12. tölul. kemur: „Útbreiðsla geryðingarvopna“.
2. Við bætist nýr töluliður, 5. tölul., svohljóðandi: „Fjármögnun geryðingarvopna: Öflun fjár, hvort sem er beint eða óbeint, í þeim tilgangi eða með vitneskju um að nota eigi það í heild eða að hluta til þróunar, framleiðslu, öflunar, söfnunar, notkunar, útvegunar, eignarhalds, flutnings, miðlunar, viðskipta með eða vörslu á geryðingarvopnum í andstöðu við alþjóðlegar þvingunaraðgerðir, sbr. 2. gr. reglugerðar um alþjóðlegar öryggisaðgerðir varðandi geryðingarvopn, nr. 123/2009.“

- b. Við 13. gr. laganna bætist ný málsgrein, svohljóðandi:

Tilkynningarskyldir aðilar skulu bera kennsl á og meta hættu á fjármögnun geryðingarvopna í starfsemi sinni, samningssamböndum og einstökum viðskiptum í áhættumati sem taka skal mið af stærð, eðli, umfangi og margbreytileika í starfsemi tilkynningarskylda aðilans. Áhættumat skal vera skriflegt og innihalda heildstæða greiningu og m.a. taka mið af niðurstöðu áhættumats stjórnvalda á fjármögnun geryðingarvopna skv. 4. gr. laga um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka, nr. 140/2018. Eftirlitsaðilar geta ákveðið að gera ekki kröfu um áhættumat með hliðsjón af eðli starfseminnar.

11. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. september 2024.

Þrátt fyrir ákvæði 1. mgr. skal b-liður 10. gr. koma til framkvæmda 1. janúar 2025.

Greinargerð.

1. Inngangur.*1.1. Almenn atriði*

Frumvarp þetta er samið í dómsmálaráðuneytinu til breytinga á ákvæðum laga um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka, nr. 140/2018 og að höfðu samráði við

utanríkisráðuneytið vegna samhliða breytinga á ákvæðum laga um framkvæmd alþjóðlegra þvingunaraðgerða og frystingu fjármuna, nr. 68/2023.

Þau meginatriði sem mælt er fyrir um í frumvarpinu varða breytingar á áhættumati að því er varðar fjármögnun geryðingarvopna og fela í sér viðbætur við ákvæði laga nr. 140/2018, sem heyra undir dómsmálaráðuneytið, en auk þess leiða þær til breytingar á lögum um alþjóðlegar þvingunaraðgerðir og frystingu fjármuna, nr. 68/2023, sem heyra undir utanríkisráðuneytið. Þá er mælt fyrir um breytingar á umgjörð varna gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka í starfsemi tilkynningarskyldra aðila og loks á úrræðum eftirlitsaðila til beitingar sekta. Loks er í frumvarpinu að finna breytingar á öðrum ákvæðum sem talin var þörf á að bæta úr og komið hafa í ljós við beitingu þeirra. Nánar er gerð grein fyrir þessum atriðum í 3. kafla, um meginefni frumvarpsins.

Árið 1991 undirgekkst Ísland alþjóðlegar skuldbindingar um varnir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka með aðild sinni að alþjóðlega fjármálaaðgerðahópnum FATF (e. Financial Action Task Force). Í því fólst skuldbinding um að samræma löggjöf og reglur hér á landi að tilmælum FATF, sem eru 40 talsins. Af hálfu FATF eru framkvæmdar úttektir á því hvernig aðildarríkjum hefur tekist til við að innleiða tilmælin og efla að öðru leyti varnir sínar þegar kemur að peningaþvætti, fjármögnun hryðjuverka og fjármögnun og útbreiðslu geryðingarvopna. Tilmæli FATF og starf hins alþjóðlega fjármálaaðgerðarhóps hafa verið leiðandi á heimsvísu og hafa tilskipanir Evrópusambandsins í málaflokknum, sem íslensk löggjöf byggir að meginsteftu á, verið í samræmi við tilmælin.

Fjórðu allsherjarúttekt FATF á Íslandi lauk í febrúar 2018 og leiddi í ljós ýmsa veikleika á íslenskrí löggjöf. Síðan þá hefur mikið vatn runnið til sjávar viðvíkjandi löggjöf á sviði aðgerða gegn peningaþvætti, fjármögnun hryðjuverka og geryðingarvopna. Hefur það m.a. leitt til setningar nýrra heildarlaga árið 2018 en með þeim eru innleiddar peningaþvættisilskipanir Evrópusambandsins (2015/849/EB og 2018/843/EB), þ.e. fjórða og fimmta. Er lögumum ætlað að koma í veg fyrir peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka fyrir tilstilli tilkynningarskyldra aðila, sem þekkja eiga deili á viðskiptamönnum sínum og starfsemi þeirra og tilkynna yfirvöldum ef grunur eða vitneskja um slíka háttsemi vaknar. Í lögumum er að finna viðamiklar efnisreglur um aðgerðir tilkynningarskyldra aðila og stjórnvalda í baráttunni gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka. Um er að ræða grundvallarlöggjöf á þessu sviði sem hefur bein tengsl við aðra lagabálka sem jafnframt hafa undirgengist viðamiklar breytingar. Hafa þannig verið gerðar viðamiklar breytingar á löggjöf er varðar framkvæmd alþjóðlegra þvingunaraðgerða og frystingu fjármuna sem nú er að finna í nýjum heildarlögum, nr. 68/2023. Með þeim er leitast við hindra fjármögnun hryðjuverka og útbreiðslu og fjármögnun geryðingarvopna með því að mæla fyrir um frystingu fjármuna í samræmi við ákvarðanir um þvingunaraðgerðir sem ákveðnar eru af öryggisráði Sameinuðu þjóðanna, Evrópusambandsins og annarra alþjóðastofnana og ríkjahópa.

Sem fyrr segir byggist löggjöfin hér á landi mestmegnis á tilskipunum Evrópusambandsins vegna þeirra skuldbindinga sem leiða af EES-samningnum og á tilmælum FATF. Rót meginþorra þeirra breytinga sem mælt er fyrir í frumvarpi þessu er að sama skapi vegna þróunar á alþjóðavettvangi á undanförunum árum. Í því samhengi skal þess getið að framkvæmdastjórn Evrópusambandsins setti á árinu 2021 fram tillögur um nýtt og einfaldara regluverk sem ætlað er að leysa af hólmi framangreindar peningaþvættisilskipanir nr. 2015/849/EB og 2018/843/EB. Um er að ræða þrjár tillögur að reglugerðum og eina að nýrri tilskipun, þ.e. sjöttu peningaþvættisilskipunina. Tillögurnar hafa verið til almennrar lagasetningameðferðar á Evrópuþinginu og hefur samkomulag náðst um áframhaldandi

meðferð. Má vænta þess að lagasetningarferlinu ljúki á þessu ári og að nýtt regluverk taki gildi fljótlega eftir það. Tillögurnar hafa samhliða verið til meðferðar á vettvangi sameiginlegu EES-nefndarinnar og má gera ráð fyrir að þær verði teknar upp í EES-samninginn. Í ljósi þess sem að framan er rakið um tilurð laga nr. 140/2018, sem byggjast á hinu evrópska regluverki, voru tillögurnar hafðar til hliðsjónar við gerð frumvarpsins. Einkum að því marki sem þær varða áhættumat og að umgjörð í starfsemi tilkynningarskyldra aðila í tengslum við hlutverk ábyrgðarmanns og regluvarðar, sem fjallað er um í viðmiðunarreglum Evrópsku bankaeftirlitsstofnunarinnar frá árinu 2022, sem nánar er gerð grein fyrir í kafla 3.2.

2. Tilfni og nauðsyn lagasetningar.

Það er opinber stefna íslenskra stjórnvalda að íslensk löggjöf skuli á hverjum tíma miða að því að fullnægjandi varnir séu til staðar gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka og að hún uppfylli þær alþjóðlegu kröfur sem gerðar eru til varna gegn slíkum brotum. Þá skuli tryggt að íslensk löggjöf sé jafnframt í samræmi við þær alþjóðlegu skuldbindingar sem Ísland hefur undirgengist hvað varðar þvingunaraðgerðir til að bregðast við fjármögnun og útbreiðslu geryðingarvopna. Eins og rakið er í 1. kafla hafa viðamiklar breytingar átt sér stað í löggjöf á þessu sviði á undanförmum árum. Baráttan gegn peningaþvætti, fjármögnun hryðjuverka og útbreiðslu og fjármögnun geryðingarvopna er allt að einu viðvarandi verkefni þar sem nýjar ógnir skjóta stöðugt upp kollinum. Þarf lagaumgjörð hér á landi að nýtast sem stjórnþæki og leiða til skilvirkra úrræða í þeirri baráttu. Eins og frá er greint í 1. kafla er þróun á alþjóðavettvangi kveikjan að þeim breytingum sem ráðgerðar eru í frumvarpinu. Ef ekkert verður aðhafst nú má gera ráð fyrir að regluverk hér á landi verði ekki í takt við þá þróun sem orðið hefur og þær breytingar sem taldar eru nauðsynlegar.

Þá liggur fyrir að FATF mun hefja fimmtu úttekt sína á vörnum Íslands í málaflöknum á árinu 2025. Kemur þá til skoðunar hvernig tekist hefur til frá síðustu úttekt FATF við innleiðingu breyttra tilmæla í íslenska löggjöf og hversu skilvirkar varnir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka eru í reynd. Af þessum sökum er nauðsynlegt að ráðast í framangreindar lagabreytingar tímanlega og að stjórnvöld og tilkynningarskyldir aðilar hafi ráðrúm til að innleiða breytingar sem af þeim leiða.

3. Meginefni frumvarpsins.

Þær breytingar sem ráðgerðar eru í frumvarpinu lúta sem fyrr segir einkum að áhættumati er tengist fjármögnun geryðingarvopna, sem varðar bæði I. og II. kafla frumvarpsins, umgjörð aðgerða í starfsemi tilkynningarskyldra aðila og loks á úrræðum eftirlitsaðila til beitingar dagsekta og stjórnvaldssekta.

3.1. Mat á áhættu sem tengist peningaþvætti, fjármögnun hryðjuverka og fjármögnun geryðingarvopna

Í október 2020 tóku gildi breytingar á tilmælum FATF nr. 1 og skýringargögnum sem fela í sér kröfu um að áhætta af fjármögnun geryðingarvopna sé metin af hálfu ríkja, fjármálastofnana og annarra tilkynningarskyldra aðila. Tilmæli FATF nr. 1 fela m.a. í sér að áhætta af peningaþvætti, fjármögnun hryðjuverka og geryðingarvopna sé greind og metin með tilliti til helstu ógna og veikleika. Þá sé leitað leiða til að draga úr áhættu. Áhættumat ríkja, sem þá tekur til yfirráðasvæðis viðkomandi ríkis, á að vera til grundvallar við mat á því hvort varnir séu fullnægjandi og hvar sérstakrar aðgæslu og úrbóta gerist þörf. Niðurstaða

áhættumatsins er því mikilvægur leiðarvísir fyrir stjórnvöld og ekki síður tilkynningarskylda aðila í aðgerðum í málaflökknum.

Það áhættumat sem hingað til hefur verið gert, varðandi hættu á peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka, inniheldur fjölda matsþátta sem taka mið af margs konar verknaðaraðferðum peningaþvættisbrota. Áhættumat á fjármögnun geryðingarvopna felur í sér mat á hættu vegna mögulegra brotalamá í núverandi kerfi alþjóðlegra þvingunaraðgerða, þ.e. skorti á innleiðingum eða undanfærslum við alþjóðlegar þvingunaraðgerðir, ásamt tillögum um aðgerðir til að draga úr áhættu. Alþjóðlegum þvingunaraðgerðum af þessu tagi er ætlað að koma í veg fyrir að þeir aðilar er tengjast fjármögnun hryðjuverka og fjármögnun og útbreiðslu geryðingarvopna hafi aðgang að fjármálakerfinu til að safna fé, framkvæma greiðslur eða fá á annan hátt aðgang að fjármunum til starfseminnar. Hefur verið talið að áhættumat sé nauðsynlegur undanfari skilvirkra viðbragða við framkvæmd alþjóðlegra þvingunaraðgerða í tengslum við fjármögnun geryðingarvopna. Má færa fyrir því rök að skilningur ríkja og tilkynningarskyldra aðila á áhættuþáttum haldist í hendur við framkvæmd þvingunaraðgerða og nauðsynlegt sé að framkvæma áhættumat á þeim atriðum til að unnt sé að tryggja skilvirk viðbrögð við fjármögnun og útbreiðslu geryðingarvopna.

Í hinum nýju tilmælum FATF er umfang áhættumats á fjármögnun geryðingarvopna afmarkað við ákvarðanir öryggisráðs Sameinuðu þjóðanna er lúta að fjármögnun geryðingarvopna, sem ríkjum ber skylda til að innleiða samkvæmt tilmælum FATF nr. 7, og hefur verið gert með lögum um alþjóðlegar þvingunaraðgerðir og frystingu fjármuna, nr. 68/2023. Í frumvarpinu er lagt til að umfang áhættumats hér á landi taki til allra þvingunaraðgerða sem innleiddar eru með lögum um framkvæmd alþjóðlegra þvingunaraðgerða og frystingu fjármuna, í ljósi þeirrar sértæku áhættu brotalamir geta almennt haft í för með sér. Er það í samræmi við fyrirliggjandi breytingartillögur á vettvangi Evrópusambandsins.

Með frumvarpinu eru lagðar til breytingar á ákvæðum í II. kafla laga nr. 140/2018 að því er varðar áhættumat og aðrar áhættumiðaðar aðgerðir stjórnvalda og III. kafla laga nr. 68/2023, að því er varðar áhættumat tilkynningarskyldra aðila í tengslum við fjármögnun geryðingarvopna. Mælt er fyrir um áhættumat stjórnvalda á peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka með ítarlegum hætti í 4. gr. gildandi laga nr. 140/2018, þ.m.t. um umfang þess og gildissvið, aðferðarfræði, útfærslu og tíðni. Má telja rétt að mæla fyrir um sömu atriði er tengjast áhættumati stjórnvalda á fjármögnun geryðingarvopna í þeim lögum. Um framkvæmd hinna alþjóðlegra þvingunaraðgerða og skyldur tilkynningarskyldra aðila þar að lútandi er svo mælt fyrir um III. kafla fyrrnefndra laga nr. 68/2023. Samkvæmt 13. gr. laganna ber þeim að meta hvort viðskiptamenn séu á listum yfir þvingunaraðgerðir, að frysta fjármuni og efnahagslegan auð og að tilkynna um frystingu fjármuna. Eins og áður segir er áhættumat talið nauðsynlegur undanfari skilvirkra viðbragða við framkvæmd alþjóðlegra þvingunaraðgerða og helst skilningur á áhættuþáttum í hendur við framkvæmd þeirra. Á þeirri forsendu er farin sú leið að mæla fyrir um að tilkynningarskyldir aðilar skuli framkvæma áhættumat hvað þessa þætti varðar í lögum nr. 68/2023 og er það gert í II. kafla frumvarpsins. Á hinn bóginn er til þess að líta að mælt er fyrir um ýmsar áhættumiðaðar aðgerðir í starfsemi tilkynningarskyldra aðila í lögum nr. 140/2018 að því er varðar peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka. Til að mynda að um þær sé fjallað í stefnum, stýringum og verkferlum tilkynningarskyldra aðila. Að því leyti er talið rétt að mæla fyrir um að þær áhættumiðuðu aðgerðir taki jafnframt til fjármögnunar geryðingarvopna í þeim lögum einnig, þótt ákvæði um framkvæmd eiginlegs áhættumats sé að finna í lögum nr. 68/2023.

Hvað varðar áhættumat tilkynningarskyldra aðila á fjármögnun geryðingarvopna er ráðgert að það taki m.a. mið af niðurstöðum áhættumats stjórnvalda um þau atriði. Af því leiðir að skylda til að framkvæma áhættumat mun ekki koma til framkvæmda fyrr en eftir að áhættumat stjórnvalda hefur litið dagsins ljós, í síðasta lagi 1. janúar 2025. Að lokum er áréttað að þessum breytingum er ekki ætlað að draga úr eða koma í stað þeirra skyldna og krafna sem leiða af innleiðingu og framkvæmd alþjóðlegra þvingunaraðgerða, sem mælt er fyrir um í ákvæðum laga nr. 68/2023. Þvert á móti er að því stefnt að aðgerðir gegn fjármögnun geryðingarvopna verði sem skilvirkastar.

3.2. Umgjörð ábyrgðaraðila í starfsemi tilkynningarskyldra aðila.

Á undanförunum árum hafa orðið breytingar á því hvernig umgjörð er varðar ábyrgðaraðila, stefnu, stýringar og verkferla, í starfsemi tilkynningarskyldra aðila skuli best háttáð til að koma aðgerðum þeirra gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka til leiðar á skilvirkan hátt. Í júní 2022 gaf Evrópska bankaeftirlitsstofnunin (EBA) út viðmiðunarreglur EBA/GL/2022/05, um *stefnu og verklag í tengslum við stjórnun, regluvörslu og hlutverk og skyldur regluvarðar vegna aðgerða gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka*. Í þeim er sérstaklega fjallað um framkvæmd og túlkun á 4. mgr. 8. gr. og 2. mgr. 46. gr. fjórðu peningaþvættistilskipunarinnar er varðar stefnu, stýringar og verkferla hjá tilkynningarskyldum aðilum og svo hlutverk og skyldur ábyrgðaraðila úr hópi stjórnenda. Í gildandi lögum hafa framangreind ákvæði tilskipunarinnar verið innleidd í ákvæði 5. gr. a, varðandi stefnu, stýringar og verkferla, og í 34. gr., varðandi ábyrgðarmann og skyldur hans við að tryggja fylgni við ákvæði laganna og regluverks sem tengist þeim. Það hlutverk ábyrgðarmanns er nánar rakið í 2. og 3. mgr. 34. gr. og ber hann m.a. ábyrgð á tilkynningum til skrifstofu fjármálagreininga lögreglu og á að sjá til þess að innleiddar séu stefnur, stýringar og verkferlar sem stuðli að samræmdum starfsaðferðum og góðri framkvæmd laganna.

Í hinum nýju viðmiðunarreglum kemur fram að af ákvæðum framangreindra ákvæða fjórðu peningaþvættistilskipunarinnar leiði að innan lána- og fjármálastofnana kunnir, í ákveðnum tilvikum, að vera um aðskilið hlutverk tveggja aðila að ræða. Þannig eigi að vera *ábyrgðarmaður* á sviði framkvæmdastjórnar en á hinn bóginn geti aðstæður verið þannig að jafnframt eigi að vera til staðar sérstakur *regluvörður* vegna aðgerða gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka. Er þá miðað við að ákveðin verkefni, sem tengjast daglegum störfum og væru á herðum ábyrgðarmanns, færast á herðar regluvarðar eins og nánar verður rakið hér á eftir. Gildandi lög gera ekki ráð fyrir að um sé að ræða aðskilið hlutverk tveggja aðila innan lána- og fjármálastofnana, við þær aðstæður sem viðmiðunarreglurnar gera ráð fyrir. Miðað við gildandi löggjöf hefði beiting viðmiðunarreglnanna af hálfu eftirlitsaðila ekki viðhlítandi stöð í lögum auk þess sem réttarframkvæmd á þessu sviði kann að vera í ósamræmi við ákvæði tilskipunarinnar. Í því samhengi skal sérstaklega nefnt að við túlkun löggjafar er varðar aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka hefur verið talið rétt að hafa hliðsjón af viðmiðunarreglum frá hinum evrópsku eftirlitsstofnunum. Jafnframt eru tillögur að nýju regluverki innan Evrópusambandsins í sömu átt.

Í viðmiðunarreglum EBA er kveðið á um inntak starfsskyldna ábyrgðarmanns og regluvarða og ber að hafa þær til viðmiðunar við túlkun á umfangi starfsskyldna þeirra samkvæmt lögnum. Hlutverk ábyrgðarmanns er yfirgripsmikið í aðgerðum tilkynningarskylds aðila gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka. Á það við í starfseminni almennt og í daglegum störfum. Skal hann annast innleiðingu stefnu, stýringa og verkferla, sbr. 5. gr. a. núgildandi laga. Í því felst m.a. að séð til þess að mótaðar séu

samræmdar starfsaðferðir hjá tilkynningarskyldum aðila sem stuðla að góðri framkvæmd á sviði aðgerða gegn peningþvætti og fjármögnun hryðjuverka, með hliðsjón af þeim áhættum sem tilkynningarskyldur aðili er berskjaldaður fyrir. Í því skyni skal hann afla upplýsinga um og nota tilmæli og leiðbeiningar frá skrifstofu fjármálagreininga lögreglu, fjármálaeftirlitsins, annarra stjórnvalda og alþjóðlegra stofnana, t.d. FATF. Að sama skapi skal hann koma fram gagnvart stjórnvöldum vegna aðgerða gegn peningþvætti og fjármögnun hryðjuverka og tryggja að samskipti stjórnvalda og tilkynningarskyldra aðila séu skilvirk. Mótun aðferðarfræði og gerð áhættumats í starfseminni, sbr. 5. gr. núgildandi laga, er jafnframt á verksviði ábyrgðarmanns. Skal hann hafa að leiðarljósi m.a. fjölda tilkynninga og umfang og eðli starfseminnar, og framkvæma reglulega eftirfylgni með viðurkenndum starfsaðferðum og leggja til úrbætur ef við á.

Meðferð tilkynninga hjá tilkynningarskyldum aðilum vegna gruns um peningþvætti eða fjármögnun hryðjuverka fellur undir verksvið ábyrgðarmanns allt frá upphafi og þar til skrifstofu fjármálagreininga lögreglu hefur verið send tilkynning þar að lútandi, sbr. 3. mgr. 21. gr. núgildandi laga. Á ábyrgðarmaður að annast móttöku, skráningu og varðveislu þeirra á fullnægjandi hátt og sjá til þess að skrifuð sé skýrsla um tilkynningar. Þannig skal hann afla nauðsynlegra upplýsinga frá starfsmönnum, framkvæma eigin rannsóknir og gera úttektir á tilkynningum á grundvelli allra aðgengilegra upplýsinga. Framangreint myndi eftir atvikum færast á herðar regluvarðar, svo dæmi séu tekin.

Til að ábyrgðarmaður geti sinnt sínu hlutverki þarf hann að fá svigrúm til að viðhalda þekkingu sinni, t.d. með því að sækja námskeið, ráðstefnur og fyrirlestra um efnið. Að sama skapi gegnir hann veigamiklu hlutverki í umsjón þjálfunar og fræðslu til handa öðrum starfsmönnum um málaflokkinn, sbr. 33. gr. gildandi laga um að tilkynningarskyldir aðilar skuli sjá til þess að starfsmenn hljóti sérstaka þjálfun í aðgerðum gegn peningþvætti og fjármögnun hryðjuverka.

3.3. Heimildir til beitingar dagsekta og stjórnisýsluviðurlaga við vanrækslu upplýsingaskyldu.

Í 20. gr. gildandi laga nr. 140/2018 er mælt fyrir um hlutverk skrifstofu fjármálagreininga lögreglu samkvæmt lögnum. Skrifstofa fjármálagreininga lögreglu hefur viðamikild hlutverk og tekur á móti tilkynningum um viðskipti þar sem grunur leikur á peningþvætti eða fjármögnun hryðjuverka, annast greiningu og aflar nauðsynlegra viðbótarupplýsinga. Greiningum skrifstofunnar er svo miðlað til úrvinnslu hjá öðrum lögbærum stjórnvöldum.

Tilkynningarskyldum aðilum ber að tilkynna skrifstofunni um grunsamleg viðskipti og að veita allar nauðsynlegar upplýsingar sem skrifstofan óskar eftir í tengslum við tilkynningar eftir því sem mælt er fyrir um í 21. gr. laganna. Þá er mælt fyrir um ríka upplýsingaskyldu annarra aðila, þ.e. einstaklinga, lögaðila, opinberra aðila, fjárvörslusjóða og sambærilegra, gagnvart skrifstofu fjármálagreininga lögreglu í 20. gr. laganna. Skulu skrifstofunni látnar í té, án tafar, allar upplýsingar og gögn sem hún telur nauðsynleg við greiningarvinnu. Skrifstofan hefur ekki eftirlit með tilkynningarskyldum heldur er hennar hlutverk að sinna greiningum á tilkynningum þeirra og miðla þeim áfram sem fyrr segir. Skrifstofan er rekin innan löggæslustofnunar, þ.e. embættis héraðssaksóknara, en er ekki löggæslustofnun í eiginlegum skilningi heldur nýtur sjálfstæðis gagnvart lögreglu og ákærvaldi. Af því leiðir jafnframt að hún hefur ekki þær heimildir sem lögregla hefur til beitingar þvingunarráðstafana í því skyni að afla gagna og upplýsinga.

Tilkynningarskyldir aðilar og aðrir aðilar hafa áþekkar skyldur gagnvart eftirlitsaðilum, Fjármálaeftirlitinu og peningþvættiseftirliti ríkisskattstjóra, ef eftirlitsaðilar telja gögn og

upplýsingar nauðsynlegar í tengslum við eftirlit og athuganir mála, sbr. 38. gr. laganna. Ef ekki er farið að slíkri beiðni hafa eftirlitsaðilar heimild til að knýja á um afhendingu gagna með beitingu dagsekta samkvæmt gildandi 45. gr. auk heimildar til að leggja á stjórnvaldssektir í málum er varða ranga og villandi upplýsingagjöf samkvæmt gildandi 46. gr. laganna. Ekki er mælt afdráttarlaust fyrir um að þessar heimildir taki til tilvika þegar upplýsingabeiðni skrifstofu fjármálagreininga lögreglu er ekki sinnt. Til að skrifstofu fjármálagreininga lögreglu sé unnt að sinna lögbundnu hlutverki sínu er þörf á breytingum á ákvæðum laganna þannig að unnt sé að bregðast við ef tilkynningarskyldir aðilar skirrast við að afhenda gögn til skrifstofu fjármálagreininga lögreglu. Sem fyrr segir er henni ekki ætlað að hafa eftirlit með tilkynningarskyldum aðilum þó að hún þurfi eðli máls samkvæmt að vera í töluverðum samskiptum við þá til að sinna hlutverki sínu samkvæmt lögnum. Af þeim sökum eru lagðar til breytingar á 45. og 46. gr. laganna og að gildissvið þeirra sektarheimilda eftirlitsaðila, sem þar er mælt fyrir um, nái jafnframt til þess þegar aðilar skirrast við að veita skrifstofu fjármálagreininga lögreglu upplýsingar, sem þeim ber að gera í öllum tilvikum.

4. Samræmi við stjórnarskrá og alþjóðlegar skuldbindingar.

Efni frumvarpsins gefur ekki sérstaka ástæðu til að ætla að það fari gegn ákvæðum stjórnarskrár lýðveldisins Íslands, nr. 33/1944. Ákvæðum frumvarpsins er m.a. ætlað að tryggja að Ísland uppfylli þær skuldbindingar sem það hefur undirgengist með aðild sinni að FATF og á grundvelli EES-samningsins.

5. Samráð.

Við gerð frumvarpsins fram til þessa hefur verið haft samráð við þau stjórnvöld sem breytingarnar varða, þ.e. skrifstofu fjármálagreininga lögreglu, Seðlabanka Íslands, Skattinn og ríkislögreglustjóra. .

6. Mat á áhrifum.

Frumvarpið inniheldur ákvæði sem hafa áhrif á stjórnvöld og tilkynningarskylda aðila samkvæmt lögnum, bæði fjármálafyrirtæki og aðra tilkynningarskylda aðila. Umræddir aðilar bera þegar skyldur samkvæmt lögnum og áhrif af breytingunum má telja lítil ef frá er talin breytt umgjörð aðgerða í starfsemi þeirra. Verði frumvarpið að lögum verður hvorki séð að lögfesting þess hafi fjárhagsáhrif á ríkissjóð né sveitarfélögin.

Um einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Með 1. gr. er lagðar til breytingar á skilgreiningum 3. gr. gildandi laga. Er í fyrsta lagi um að ræða breytta lagatílvísun í a-lið 13. tölul., þannig að vísað verði til laga um markaði fyrir fjármálagreininga sem komu í stað laga um kauphallir. Í öðru lagi er lagt til að bætt verði við nýrri skilgreiningu á fjármögnun gereyðingarvopna, sem tekur mið af sambærilegri skilgreiningu á fjármögnun hryðjuverka. Í skilgreiningunni er vísað til laga um framkvæmd alþjóðlegra þvingunaraðgerða og frystingu fjármuna og byggir hún á þeim alþjóðlegu viðmiðum sem gerð er grein fyrir í kafla 3.1 hér að framan. Lagðar eru til áþekkar breytingar á skilgreiningu síðastnefndra laga í 10. gr. frumvarpsins og verður þannig efnislegt samræmi í lagabálkunum.

Um 2. gr.

Með 2. gr. eru lagðar til breytingar á 4. gr. laganna, um áhættumat stjórnvalda og að þau nýmæli sem gerð er grein fyrir í kafla 3.1 um áhættu í tengslum við fjármögnun geryðingarvopna skuli metin af stjórnvöldum og tilkynningarskyldum aðilum, sbr. einnig 3. og 10. gr. frumvarpsins. Ákvæði gildandi laga tekur mið af 7. gr. fjórðu peningaþvættistilskipunarinnar (2015/849/EB) og tilmælum FATF nr. 1 sem nú hefur verið breytt. Í júní 2021 gaf FATF út leiðbeiningar um mat á áhættu og mildandi aðgerðir í tengslum við fjármögnun geryðingarvopna. Leiðbeiningar FATF voru hafðar til hliðsjónar við gerð frumvarpsins og koma til frekari útskýringar á framkvæmd áhættumats á fjármögnun geryðingarvopna. Felst það í að greina, meta og skilja áhættu af hugsanlegum brotum gegn alþjóðlegum þvingunaraðgerðum, aðgerðarleysi við framkvæmd alþjóðlegra þvingunaraðgerða eða sniðgöngu við þær.

Lagt er til að í 1. mgr. 4. gr. laganna sé mælt fyrir um atriði er varða áhættumat stjórnvalda á einum stað, þótt efnislega varði áhættumat á fjármögnun geryðingarvopna önnur atriði en áhættumat á peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka. Aðferðarfræði við mat á áhættu á þessum mismunandi efnisþáttum getur verið áþekkt en þó er ekki nauðsynlegt að skýrsla stjórnvalda um áhættumat sé gefin út í einu lagi um alla þætti.

Þá er lögð til breytt tíðni á útgáfu áhættumats og að skýrt sé tekið fram að skýrsla eða eftir atvikum skýrslur um áhættumat skuli útgefnar á fjögurra ára fresti í stað tveggja ára, eins og ráða má af gildandi lögum. Þess í stað er gert ráð fyrir að áhættumat skuli uppfært að hluta eða í heild eftir því sem tilefni er til og afstaða tekin til þess eigi sjaldnar en á tveggja ára fresti. Gert er ráð fyrir að ríkislögreglustjóri, sem ábyrgðaraðili áhættumatsins, taki afstöðu til þess hvort þörf sé á uppfærslu að hluta eða í heild og hafi þá til hliðsjónar upplýsingar úr áhættumati annarra ríkja, alþjóðastofnana og Evrópusambandsins, svo dæmi séu tekin. Að sama skapi er gert ráð fyrir því að stýrihópur stjórnvalda í málaflokknum geti veitt ráðgjöf um hvort tilefni sé til uppfærslu. Þannig er unnt að endurmeta ákveðna matsþætti sé tilefni til og uppfæra gildandi áhættumat, svo sem ef nýjar upplýsingar koma fram um aukna áhættu. Með þessari breytingu er ekki ætlunin að breyta gildandi framkvæmd að öðru leyti en að gera vinnslu áhættumats stjórnvalda skilvirkari. Hvað varðar mat á áhættu á fjármögnun geryðingarvopna er gert ráð fyrir að því verði lokið og skýrsla gefin út vegna þess á árinu 2024. Í því samhengi skal nefnt að ákvæði um áhættumat tilkynningarskyldra aðila sama efnis, sem mælt er fyrir um í 10. gr. frumvarpsins, er ætlað að koma til framkvæmda í upphafi ársins 2025, sbr. gildistökuákvæði frumvarpsins í 11. gr.

Tilvísanir til áhættumats stjórnvalda í öðrum málsgreinum breytast í samræmi við framangreinda breytta útfærslu 1. mgr. 4. gr. Er vísað til áhættumats í 3. og 5. mgr. 4. gr. sem tekur þannig til beggja tegunda áhættumats skv. 1. mgr. 4. gr. Aðrar breytingar eru að hugtakinu „fjármögnun geryðingarvopna“, sbr. 1. gr. frumvarpsins, verði bætt við a-, b- og d-lið 5. mgr. 4. gr., er varðar tilgang og notkun áhættumats samkvæmt 1. mgr. 4. gr.

Við 3. mgr. 4. gr., sem fjallar um aðferðafræði við gerð áhættumats skv. 1. mgr., bætist nýr málslíður sem áður var í 1. mgr. 4. gr., um að stjórnvöldum sé skylt að veita ríkislögreglustjóra upplýsingar sem hann telur nauðsynlegar við gerð áhættumats. Er í þessu samhengi átt við upplýsingar í víðasta skilningi, óháð formi og tekur þannig til skjala og hvers konar annarra gagna og upplýsinga.

Um 3. gr.

Með 3. gr. eru lagðar til orðalagsbreytingar þar sem áréttað er það markmið að áhættumat og áhættumiðaðar aðgerðir í starfsemi tilkynningarskyldra aðila skuli, auk aðgerða gegn

peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka, taka til áhættu af fjármögnun geryðingarvopna eftir því sem við á. Um framkvæmd áhættumats þar að lútandi er mælt fyrir í 10. gr. frumvarpsins. Vísast nánar til sjónarmiða sem rakin eru í almennum athugasemdum frumvarpsins.

Um 4 gr.

Með 4. gr. er lagt til nýtt ákvæði 5. gr. a laganna vegna breytinga á uppbyggingu og orðalagi þess auk nýmæla sem . Í 1. mgr. er tekið fram að ráðstafanir tilkynningarskyldra aðila skuli vera í samræmi við stærð, eðli, umfang og margbreytileika í starfsemi þeirra. Í 2. mgr. er tekið fram að þeir skuli hafa skjalfesta stefnu, stýringar og verkferla til að draga úr og stýra áhættu sem stafar af peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka. Þar er að finna nýmæli í 2. másl. um að stefna, stýringar og verkferlar fjalli einnig um áhættu er tengist fjármögnun geryðingarvopna, sbr. umfjöllun í kafla 3.1 og breytingar í 2., 3. og 10. gr. frumvarpsins.

Hins vegar er um að ræða nýmæli sem leiða af breytingum í 7. gr. frumvarpsins, um hlutverk ábyrgðarmanns og regluvarðar, ef við á, hjá tilkynningarskyldum aðilum. Í gildandi lögum kemur fram að fjallað skuli um tilnefningu ábyrgðarmanns en með breytingunni er bætt við að stefna, stýringar og verkferlar skuli einnig fjalla um tilnefningu regluvarðar.

Um 5. gr.

Í 5. gr. eru lagðar til breytingar á 21. gr. laganna varðandi tilkynningar til skrifstofu fjármálagreininga lögreglu, til samræmis við breytingar í 7. gr. frumvarpsins um hlutverk ábyrgðarmanna og regluvarða.

Lagt er til að í 1. mgr. verði kveðið á um að ábyrgðarmaður skuli almennt bera ábyrgð á tilkynningu grunsamlegra viðskipta en orðalagið „eftir atvikum regluvörður“ vísar til þess að hann skuli annast tilkynningar ef hann hefur verið tilnefndur.

Þá er lagt til að í 3. mgr. verði kveðið á um að tryggt skuli að tilkynningar séu sendar á skrifstofu fjármálagreiningu lögreglu í staðfesturíki tilkynningarskylds aðila. Á sama hátt og í 1. mgr. er ábyrgð á tilkynningum almennt hjá ábyrgðarmanni en hjá regluverði hafi hann verið tilnefndur.

Um 6. gr.

Í 6. gr. er lögð til breyting á tilvísun í 2. mgr. 23. gr. laganna, um tilkynningarskyldu til skrifstofu fjármálagreininga lögreglu, þannig að hún taki til rekstraraðila markaðar. Með brottfalli laga um kauphallir er í hinum nýrri lögum um markaði fyrir fjármálagerninga, nr. 25/2021, fjallað um rekstraraðila markaðar.

Um 7. gr.

Í 7. gr. eru lagðar til breytingar á 34. gr. laganna í heild er varðar útvíkkun á umgjörð aðgerða hjá tilkynningarskyldum aðilum. Gildandi 34. gr. fjallar að meginstefnu til um hlutverk ábyrgðarmanns. Með breytingunum er gert ráð fyrir að í ákveðnum tilvikum sé tilnefndur regluvörður til viðbótar við ábyrgðarmann, sem þá beri ábyrgð á tilteknum verkefnum sem annars væru á hendi ábyrgðarmanns. Um verkefni ábyrgðarmanns og inntak þeirra vísast m.a. til umfjöllunar í kafla 3.2 hér að framan. Hvort tilnefna beri regluvörð fer eftir stærð og eðli tilkynningarskylda aðilans. Í ljósi þess að breytingin tekur mið af viðmiðunarreglum EBA, um framkvæmd á ákvæðum 3. mgr. 8. gr. fjórðu peningaþvættistilskipunarinnar, á þetta nýmæli einkum við um þá tilkynningarskyldu aðila sem lúta eftirliti Fjármálaeftirlitsins samkvæmt 1. mgr. 38. gr. gildandi laga og eru tilgreindir í a–j-lið 1. mgr. 2. gr. gildandi laga.

Í 1. mgr. er vikið að ábyrgð tilkynningarskyldra aðila við framfylgd laganna og regluverks sem af þeim leiðir og að þeir skuli haga umgjörð aðgerða gegn peningabætti, fjármögnun hryðjuverka og gereyðingarvopna í samræmi við ákvæðið.

Í 2. mgr. er fjallað um tilnefningu ábyrgðarmanns, eins og í gildandi lögum, en í 3. mgr. er svo að finna nýmæli um tilnefningu regluvarðar ef við á. Við þær aðstæður færast sem fyrr segir tiltekin verkefni í daglegum störfum á herðar regluvarðar, t.a.m. tilkynningar til skrifstofu fjármálagreininga lögreglu. Mælt er fyrir um að ábyrgðarmaður skuli tilnefndur úr hópi stjórnenda. Af því leiðir að óheimilt er að útvista þessu hlutverki. Ábyrgðarmaður, eða eftir atvikum regluvörður, er tilnefndur af stjórn og hefur jafnframt upplýsingaskyldu gagnvart henni, t.a.m. með skýrslu um þá þætti sem störf hans snúa að. Með þeim hætti að tryggja að stjórn sé upplýst um áhættur að því er varðar aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka í því skyni að stjórn taki virkan þátt í að draga úr og stýra slíkum áhættum. Þá ber honum að leggja fram skýrslu til stjórnar um framangreind atriði.

Staða og hlutverk ábyrgðarmanns í stjórnskipulagi tilkynningarskylds aðila fer eftir starfsemi, stærð og umfangi starfseminnar. Hjá smærri aðilum, þar sem ekki er framkvæmdastjórn og starfsmenn fáir, kann að vera eðlilegt að framkvæmdastjóri gegni stöðu ábyrgðarmanns. Í öðrum tilvikum getur ábyrgðarmaður verið framkvæmdastjóri eða forstöðumaður ákvæðins sviðs. Í einhverjum tilvikum, að teknu tilliti til eðlis og umfangs starfseminnar, kann jafnframt að vera æskilegt að tilnefna staðgengil ábyrgðarmanns til að gegna stöðunni í forföllum hans.

Ef tilnefndur er bæði ábyrgðarmaður og regluvörður ber í ákveðnum tilvikum að miða við að ábyrgðarmaður tilheyri fyrstu varnarlínu. Þetta á til dæmis við ef tilkynningarskyldur aðili starfar samkvæmt lögum um fjármálafyrirtæki. Í 50. gr. þeirra laga er mælt fyrir um að til staðar sé skýrt stjórnskipulag með vel skilgreindri, gagnsærri og samræmdri skiptingu ábyrgðar.

Um 8. gr.

Í 9 gr. eru lagðar til breytingar á 45. gr. laganna þannig að heimild til beitingar dagsekta í því skyni að knýja á um afhendingu gagna og upplýsinga, sem skylda er að veita, nái til skrifstofu fjármálagreininga lögreglu. Eins og rakið er í kafla 3.3 í greinargerð er gert ráð fyrir að eftirlitsaðilar geti í þessum tilvikum tekið ákvörðun um beitingu dagsekta, á sama hátt og þegar aðilar skirrast við að afhenda þeim upplýsingar. Í þessu samhengi skal nefnt að skrifstofu fjármálagreininga lögreglu er ekki ætlað að hafa eftirlit með tilkynningarskyldum aðilum, þ.m.t. um hlítu við ákvæði laganna, og er því lagt til að heimild eftirlitsaðila verði útvíkkuð.

Um 9. gr.

Í 10. gr. er lögð til breyting á 46. gr. laganna um heimild til beitingar stjórnvaldssekta á þriðjættum grundvelli. Í fyrsta lagi að bætt verði við nýjum tölulíð um heimild til stjórnvaldssekta vegna brota á 5. gr. a laganna. Áþekkar heimildir eru þegar til staðar um atriði sem stefna, stýringar og verkferlar eiga að leiða af sér, til að mynda um að framkvæma skuli áhættumat og tilkynna skuli um grunsamleg viðskipti.

Í öðru lagi að heimild sem áður tók til brota gegn 34. gr. um ábyrgðarmann taki jafnframt til regluvarða ef það á við, til samræmis við breytingar á 34. gr. og 21. gr. laganna, sbr. 5. og 7. gr. frumvarpsins.

Í þriðja lagi að heimild vegna brota gegn upplýsingaskyldu taki bæði til skrifstofu fjármálagreininga lögreglu og eftirlitsaðila, sbr. 2. mgr. 20. gr. og 3. mgr. 38., og á sama hátt

brot gegn banni við miðlun upplýsinga um beiðni skrifstofu fjármálagreininga lögreglu og eftirlitsaðila, sbr. 3. mgr. 20. gr. og 4. mgr. 38. gr.

Um 10. gr.

Í 11. gr. eru lagðar til breytingar á lögum um alþjóðlegar þvingunaraðgerðir og frystingu fjármuna, nr. 68/2023. Í fyrsta lagi breytist skilgreining á útbreiðslu og fjármögnun geryðingarvopna í 3. gr., á sama hátt og skilgreining í lögum nr. 140/2018 sem mælt er fyrir um í 1. gr. frumvarpsins. Í öðru lagi bætist ný málsgrein við 13. gr. laganna, um skyldu tilkynningarskyldra aðila til að framkvæma áhættumat í tengslum við hættu á fjármögnun geryðingarvopna. Um inntak áhættumats af því tagi vísast til umfjöllunar í greinargerð, einkum kafla 3.1 auk skýringa við 2. gr. frumvarpsins.

Um 11. gr.

Í 1. mgr. 11. gr. er lagt til að lögin taki gildi og komi til framkvæmda 1. september 2024 en í 2. mgr. er lagt til að ákvæði 10. gr. um áhættumat tilkynningarskyldra aðila á fjármögnun geryðingarvopna taki gildi og komi til framkvæmda 1. janúar 2025. Með þessum hætti er er bæði stjórnvöldum og tilkynningarskyldum aðilum veittur aðlögunartími vegna þeirra breytinga sem frumvarpið mælir fyrir um.